

LÍV ELLA DEYÐ

Vitjan forsætisráðharrans

VITJANIN hjá Poul Nyrup Rasmussen er ein sera týðandi hending í føroyskum politikki og alt eigur at verða gjørt, sum gerast kann fyri at fáa sum best burtur úr vitjanini. Vitjanin er eitt einastandandi høvi til at koma beinleiðis á tal við tann, sum meira enn nakar annar einstaklingur hevur ávirkan á lagnu okkara.

POUL Nyrup Rasmussen kemur til eitt samfelag í djúpari kreppu. Afturgongdin er steðgað, siga tey klóku og tað kann vera ein uggi hjá landsstýri og tingmeiriluta, men teimum arbeiðsleysu og niðurundirkomnu hjálpir tað lítið at hoyra. Landskassin, kommunur, vinnu-fyrítøkur og einstaklingar eru í botnleysari skuld – ein skuld, ið mangan gongur aftur til á-byrgdarleys dansk kreditfælag og ágangandi og ikki minni ábyrgdarleysar føroyskar peninga-stovnar og sölufyrítøkur. Tiltøk verða sett í verk við tí endamáli at fáa gongd á aftur, men tiltøkini muna ov lítið. Hetta tá tiltøkini eru ikki nóg væl samskipað, ella tí ov nógvir ymiskir myndugleikar og stovnar eru um av-gjörðirnar ella tí tiltøkini eru so langsíktáð, at tað skal eitt Jobstol at biða eftir virkninginum. Afturat hesum koma øll tey mótstriðandi áhugamálini hjá donskum og øðrum útlendsk-um kreditorum, figgingargrunninum, stórbank-anum, Fiskavirking, skipaflotanum, lands-stýrinum, kommununum og donsku stjórnini og hennara baklandi ella manglandi baklandi á fólkatingi. »Mens græsset gror, dør horsemor«. Meðan alt hetta gongur fyri seg og ábyrgdar-politikarar her á landi og í Danmark desperatir leita eftir loysnum, blóðir føroyska tjóðin burtur.

VIT eru øll greið yvir, at hvørki landsstýrið ella Nyrup Rasmussen hava nakra lætta uppgávu at loysa, men vit loysa okkum at vísa á, at ivin um orsakir, tiltøk og virkning er stórir ikki bert hjá manninum á gøtuni og á dekknum, men eisini millum búskapar- og samfelags-frøingar úti og heima. Tað framgongur tíværri alt ov greitt av eitt nú Bonneru-frágreiðingini og øðrum ráðgevu hjá donsku stjórnini, at konservativu búskaparsjónarmiðini frá Schlütertiðini framvegis eru í háseti, tá um Føroyar ræður. Vit spyrja tí enn sum áður á hesum stað: Hvi nýða okkum at nýta ein heilivág, sum ein ikki heldur vera nýtligan hjá sær sjálvum? Hvi tvíhalda um ein strangan búskaparpolitikk, ið ger tað ómøguligt at reka ein arbeiðs- og vinnulívsfremjandi politikk, tá ein heima hjá sær sjálvum í »det egentlige Dan-mark« rekur ein sera virknan og arbeiðs-skapandi politikk og tað hartil við framúr-skarandi úrsliti? Er ikki tíðin nú komin at leggja til viks tann trongskygda og revsandi búskaparpolitikkinn, sum Schlüter og Ellemann-Jensen noyddu okkum at reka og tað við einum katastrofalum úrsliti? Eru vit ikki nóg hart revsað fyri tað sokallaða marglætið í 80'unum og fyri tað, Lykktøft so vanvirðisliga hevur

Oddagrein

kallað »den færøske sognerådspolitik«, og hevur sami Lykktøft ikki sjálvan fólkatingsvaldagin boðað frá eini broyttari kós? Tað var væl ikki valflesk, men ráðharrarøð at taka í álvara – ella hvat? Vit loysa okkum at minna á, at tann Friedmannpolitikk, vit eru tvungin at reka, hava javnaðarflokkar um allan heim víst frá sær við andstygd, tí hann bara hevur ført til neyð og elendigheit, har hann hevur verið rikin. Tað er óneyðugt at nevna dømi og forsætisráð-harrin kennir tey betur enn vit. Í hesum sam-bandi kunnu vit ikki bara okkum fyri at spyrja, um tað ikki eisini í Føroyum skal siggjast munur á, hvørt ríkið hevur eina konservativt leidda stjórn ella eina sosialdemokratiska stjórn.

ER ikki tíðin nú komin at sópa áhugamálini hjá ábyrgdarleysnum donskum kreditorum til viks og seta áhugamálini hjá føroysku tjóðini í há-setið? Danskí javnaðarflokkurin hevur áður gingið ímóti streyminum fyri at hjálpa Føroyum og tað við sera góðum úrsliti og uttan at hirta um rinini og hvínini frá høgri helvt av fólk-atinginum. Nøvnini Stauning, H. C. Hansen og J. O. Krag eru lýsandi dømi um júst hetta.

TAD hjálpir tó lítið at leggja alla ábyrgd á danska forsætisráðharran. Hvuðsábyrgdin liggir á okkum sjálvum og á okkara sam-ráðingarfólkum, t.v.s. landsstýrinum og tess ráðgevarum. Tað eru hesi, ið skulu geva donsku stjórnini eitt hóskað mótspæl og skilagóð hugskot. Og her má ið sannleikans áhuga sigast, at nóg restar í. Vit vita so nøkunlunda, hvat danir vilja og ætla, men vita vit hvat føroyingar vilja og ætla sjálvir? Fyri fólknum er hetta dult, men vónandi hava landsstýrið og tess ráðgevarar gjørt sær púra greitt, hvørji ráð tey skulu geva forsætismálaráðharranum, nú hann hevur ómakað sær heilt ta longu leið til Føroya.

TAD ræður um hjá teimum føroyingum, sum er so hepnir at hitta forsætisráðharran, at sann-

føra hann um, at Danmark má leggja kósina um, tí kósir leiðir til katastrofu fyri búskapin og samanstoyt millum tjóðirnar og ger ríkis-felagsskapin sum felagsskap til ein absurditet. Danmark má útinna aktiva livshjálpi í staðin fyri nakað, sum næstan kundi verið at saman-borið við aktiva deyðshjálpi. Nyrup má sann-førest um, at vit hava ongan livandi kjans at rinda skuldina aftur. Hann má tí sannførest um, at rentan má frystast her og nú. Nyrup kann ikki skapa aftur tann fisk, sum vit sjálvi á ábyrgdarloysi hava oytt á Føroyagrunninum, men hann má kunna útvega okkum nógvar ferðir betri sёмdir enn tær, vit í dag hava hjá ES (um tað, ið vit í dag hava yvirhøvur kann kallast sёмdir!). Og Nyrup má sannførest um, at tey trongu bond, ið liggja í avtalunum við Danmark, mugu loysast, so vit fáa ríkið ein aktivan og arbeiðsskapandi vinnulívspolitikk aftur í Føroyum. Hartil má Nyrup sannførest um, at Danmark má hjálpa okkum figgjarglaga við hesum politikki. Eydnað hetta ikki, er deyðin í durunum. Tí er tað bókstaviliga ein spurningur um liv ella deyð, at føroyingar og danir finna hvønn annan í hesum máli. Verði hetta sagt, hóast vit og allir føroyingar eru púra greiðir yvir, at tað als ikki er nógur løtt upp-gáva hjá forsætisráðharranum at skapa okkum goodwill og fáa fólkating og almenning at taka undir við einum nýggjum Føroyapolitikki. Hann fær í so máta heldur onga hjálpi frá donsku pressuni, ið fyri tað mesta miðvíst villleiðir danska almenningin í hatursfullum áløpum á føroyingar og við beinleiðis ósannind-um, ið illa sёмir seg pressu í demokratiskum landi. Her skal verða lagt afturat, at ávísir partar av føroysku fjølmiðlunum hjálpa væl til!

VIÐ hesum orðum ynskja vit Poul Nyrup Rasmussen hjartaliga vælkoman til Føroya. Hetta var eingin veitslurøða, men ferð Nyrups er heldur eingin veitslufærð, men ein arbeiðs-vitjan, hvar hann eftir egnum ynksi skal royna at seta seg inn í tingini á staðnum, lurta eftir tí føroyingurin hevur upp á hjarta og síðan at gera sær sínar niðurstøður. Ferð Nyrups er tað, summi kalla ein »fact finding mission« og ikki ein statsvitjan. Hetta er eitt frálíkt hugskot og vit fegnast øll av einum ærligum hjarta yvir vitjanina og vit vænta okkum øll nakað gott og positivt burtúrur. Til summars í 1995 kemur Poul Nyrup Rasmussen aftur á almenna vitjan, statsvitjan, og tá skulu veitslurøðurnar ikki tróta, heldur ikki her í blaðnum, uttan mun til, hvat annars kemur burtur úr hesari ferðini. At enda skulu vit bert nevna, at okkum nýst ikki at mæla fólk til at sýna forsætisráðharranum blíðskap og vinarlag, tí tað vita vit, at øll, sum hitta hann fara at gera. Vit føroyingar hava frá gamlari tíð havt orð á okkum fyri at sýna gest-um stóran blíðskap og mikið vinarlag og fara øll, sum hitta Nyrup sjálvandi at liva upp til hetta okkar góða orð.

SOSIALURINN